

Servatius Rogerus, de prior van Steyn, die hem terugriep. Hoe ironisch werkt dan de strekking van de woorden van Chrysostomus tegen de achtergrond van Erasmus' werkelijkheid, want Erasmus kon niet anders doen dan weigeren naar Steyn terug te keren. Hij schreef Servatius dan ook meteen dat hij naar Basel zou gaan en vandaar wellicht naar Rome; daarna zou hij dan nog wel proberen zijn oude vriend - 'eens mijn liefste makker, nu mijn eerbiedwaardige vader' - op te zoeken, maar het was duidelijk dat daarvan niets zou terechtkomen.³⁵⁾

Auteur van 'Julius exclusus a coelis'?

Integendeel, hem wachtten toen de grote jaren van gestage arbeid en succes, die echter ook werden gekenmerkt door onduidelijkheden die - op zijn minst gezegd - iets hebben te maken met Erasmus' eigen werkelijkheidsperceptie. Toen Erasmus in juli 1514 Engeland de rug toekeerde, bevond zich in zijn bagage mogelijk-kerwijs de tekst van een geschrift dat het onderwerp zou worden van een geruchtmakende affaire die tot op de dag van vandaag nog niet is opgelost. Immers, Erasmus zou meteen na het overlijden van paus Julius II op 21 februari 1513 de waarschijnlijk gro-
tendeels al in het najaar van 1511 geschreven satire *Julius exclusus a coelis* aan de nieuwe situatie kunnen hebben aangepast.³⁶⁾

Erasmus heeft steeds ontkend dat hij iets met de publicatie van de bewuste satire te maken heeft gehad, waarmee hij vermeed rechtstreeks te loochenen het stuk te hebben geschreven.³⁷⁾ Zo schreef hij op Nieuwjaarsdag 1519 vanuit Leuven aan More dat het (toen kort tevoren in Keulen gedrukte) onzalige boekje niet waard was om in het vuur te gooien en in mei 1519 schreef hij aan de Engelse kardinaal Wolsey in dezelfde brief als waarin hij zei te denken dat een gouden eeuw aanstaande was: 'Tot nu toe heb ik geen enkel werk geschreven, noch zal ik een werk schrijven, waaraan ik niet mijn naam verbind'. In de *Lof der Zotheid* had hij dan wel met allerlei serieuze zaken de spot gedreven, maar daarbij niet de reputatie (*fama*), maar het gedrag (*mores*) van mensen aan de kaak gesteld.³⁸⁾

Toch lagen hem het geschrift en de strekking ervan na aan het hart. Erasmus had namelijk zowel de tekst van twee satirische epigrammen uit 1511 over Julius II als de zo omstreden dialoog zelf opgeschreven. Eind 1516 meldde Thomas More aan Erasmus dat hij een paar van diens handschriften in handen had gekregen, waarna Erasmus in maart 1517 aan More vroeg hem die geschrif-